

КОМИТЕТУ
БЪЛГАРСКОМУ КНЯЖЕСТВО

КОМИТЕТУ
КНЯЖЕСТВА БЪЛГАРСКОГО
ТЪРНЕВО 1879г. 16 д. Април

ТЪРНОВСКА КОНСТИТУЦИЯ

КОНСТИТУЦИЯ

НА

БЪЛГАРСКОТО КНЯЖЕСТВО

**(Приета на 16.04.1879 г.; изм. на 15.05.1893 г. и 11.07.1911 г.;
отменена с Конституция на НРБ, приета от ВНС на 4.12.1947 г., ДВ, бр.
284 от 06.12.1947 г.)**

Глава I

ЗА ТЕРИТОРИЯТА НА КНЯЖЕСТВОТО

1. Намаляване и уголемяване територията на Българското Княжество не може да стане безъ съгласието на Великото Народно събрание.
2. Исправяне границите, ако не става въ места населени, може да бъде разрешено и отъ Обикновеното Народно събрание /чл. 85 т. 1/.
3. територията административно се дели на окръжия, околии и общини. Особен закон ще се изработи за наредбата на това административно деление върху начала на самоуправление на общините.

Глава II

КАКВА Е КНЯЖЕСКАТА ВЛАСТЪ И КАКВИ СЪ НЕЙНИТЕ ПРЕДЕЛИ

4. Българското княжество е монархия наследствена и конституционна, съ Народно представителство.
5. Князътъ е Върховенъ представителъ и Глава на държавата.
6. На българский Князь се дава титлата - Светлостъ, а на наследника на престола титлата - Сиятелство.
7. Безъ съгласието на Великото Народно събрание българский Князь не може да бъде същевременно управителъ на друга някоя държава.
8. Лицето на Княза е свещенно и неприкосновенно.
9. Законодателната властъ принадлежи на Княза и на Народното представителство.
10. Князътъ утвърждава и обнародва приетите отъ Народното събрание закони.
11. Князътъ е Върховенъ началникъ на всички военни сили въ Княжеството, както въ мирно, така и въ военно време. От раздава всичките чинове по закона. Който постъпи въ военна служба, дава клетва, че ще да е верен Князу.
12. Изпълнителната властъ принадлежи Князу всите органи на тая властъ действотать от негово име и подъ неговъ Върховенъ надзоръ.
13. Съдебната властъ во всичката нейна ширина принадлежи на съдебните места и лица, които действотать отъ името на Княза. Отношенията на Княза къмъ тия места и лица се определяват чрезъ особни наредби.
14. Князътъ има право да смекчава или да отменява наказанията спроти начина, който е определенъ въ правилата на криминалното съдопроизводство.
15. Князътъ има право за помилованье въ криминалните дела, а правото на амнистията принадлежи на Княза заедно съ Народното събрание.

16. Изложените въ членове 14 и 15 правдини на Княза не се простиратъ и на пресъдите, по които съ осъдени министри за некакво нарушение Конституцията.

17. Князътъ е представителъ на Княжеството во всичките му сношения съ иностранныте държави. Отъ негово име и съ пълномощие отъ Народното събрание се свързватъ съ правителствата на съседните държави особни сговори за работи по управлението на Княжеството, за които се изисква участието и съдействието на тия правителства.

18. Наредбите и разорежданията, които излизатъ отъ Княза, иматъ сила въ такъвъ случай, когато те са подписани отъ надлежните министри, които приематъ на себе всичката за нихъ отговорност.

Глава III ЗА МЕСТОПРЕБИВАНИЕТО НА КНЯЗА

19. Князътъ е длъженъ да се намира постоянно въ Княжеството ако на време излазя изъ него, той си назначава наместникъ, който, докле отсъствува Княза, ще има правдини и длъжности, определени съ особенъ законъ за излазянето си изъ Княжеството и за назначаванъето наместника си Князътъ обявява народу чрезъ прокламация.

20. Наместникътъ на престола такожде трябва да живее въ Княжеството и може да излазя изъ него само съ съгласието на Княза.

Глава IV ЗА ГЕРБА НА КНЯЖЕСТВОТО, ЗА ПЕЧАТА И ЗА НАРОДНОТО ЗНАМЕ

21. Българский държавенъ гербъ е златенъ корнованъ левъ на тъмночървено поле. Надъ полето княжеска корона.

22. На държавний печатъ се изображава гербътъ на Княжеството.

23. Българското народно знаме е трицветно и състои отъ белъ, зеленъ и червенъ цветове, поставени хоризонтално.

Глава V ЗА НАЧИНА, ПО КОЙТО ЩЕ СТАВА ПРЕСТОЛОНАСЛЕДИЕТО

24. Княжеското достойнство е наследствен въ мъжката нисходяща права линия на първий избранъ Князь. За наследството ще се изработи особенъ законъ.

Глава VI ЗА ПЪЛНОЛЕТИЕТО НА КНЯЗА РЕГЕНСТВОТО И НАСТОЙНИЧЕСТВОТО

25. Царствующий Князь и наследникътъ на престола се считатъ пълнолетни на 18-та си година.

26. Ако Князътъ встъпи на престола преди да е достигналъ тая възраст, то до пълнолетието му се отрежда регентство и настойничество.

27. Регентството състои отъ троица регенти, които се избиратъ отъ Великото Народно събрание.

28. Царсвующий Князь може още приживе да назначи тримата регенти, ако наследникът на престола е непълновръстенъ, но за това се иска съгласието и утвърдението на Великото Народно събрание.

29. Членовете на регентството могат да бъдат министри, председателят и членовете на Върховното съдилище, или пакъ лица, които са занимавали безукорно тия длъжности.

30. Членовете на регентството при встъпването си въ тая длъжностъ, даватъ въ Великото Народно събрание клетва, че ще бъдат верни на Княза и на Конституцията.

Следъ това чрезъ прокламация къмъ народа, те обявяватъ, че наченватъ да управляватъ Княжеството въ пределите на Княжеската властъ и отъ името на Княза.

31. Князътъ откакъ достигне пълнолетие и даде клетва, всъпва въ управлението на Княжеството и за това известява на народа чрезъ прокламация.

32. Въспитанието на непълновръстний Князь и управлението на имота му се поръчва на овдовелата Княгиня и нанастойници, назначени отъ съвета на министрите по съгласие съ Княгинята.

33. Членовете на регентството не могатъ да бъдатъ и настойници на непълновръстний Князь.

Глава VII ЗА СТЬПВАНЕТО НА ПРЕСТОЛА И ЗА КЛЕТВАТА

34. Следъ смъртта на Княза наследникътъ му встъпва на престола и незабавно се распорежда, за да се свика Великото Народно събрание, пред което той дава следующата клетва:

"Кълнъ се во име всемогущаго бога че свято и нерушимо ще пазъ Конституцията и Законите на Княжеството, и че во всичките си распореждания, ще имамъ пред очи само ползата и доброто на Княжеството. Богъ да мие на помощъ".

Глава VIII ЗА ОБДЪРЖАНЬЕ НА КНЯЗА И НА КНЯЖЕСКИЙ ДОМЪ

35. Народното събрание определява за обдържанье на Княза и на неговий дворъ шестьсотинъ хиляди лева на година.

Това количество не може да бъде нито уголемено безъ съгласието на Народното събрание, нито намалено безъ съизволенieto на Княза.

36. Народното събрание определява обдържаньето на престолонаследника, отъкакъ той достигне пълнолетието си.

Глава IX ЗА ВЕРАТА

37. Господствующа въ Българското Княжество вера е православно-християнската отъ источно исповедание.

38. Българский Князь и потомството му не могатъ да исповедватъ никаква друга вера, освенъ правослаvnата. Само първий избранъ Български Князь, ако принадлежи къмъ друга вера, може да си остане въ нея.

39. Българското Княжество отъ църковна страна, като съставлява една неразделна частъ отъ българската църковна областъ, подчинява се на Св. Синодъ - Върховната духовна властъ на Българската църква - гдето и да се намира тая властъ. Чрезъ последната Княжеството съхранява единението си Съвселенската въсточна църква во всичко, що се отнася до догмите на верата.

40. Християните отъ не православно исповедание и друговерците, било природни подданници на Българското Княжество, било приети въ подданство, а така също и чужденци, които постоянно или само временно живятъ въ България, ползуватъ се съ свободата на вероизповеданието си, стига изпълнението на техните обреди да не нарушаватъ съществуящите закони.

41. Поради религиозни убеждения никой не може да отбегнува отъ изпълнението на действующите и задължителни за всекиго закони.

42. Църковните работи на християни отъ неправославно исповедание и на друговерци, управляват се отъ техните духовни власти, но подъ върховний надзоръ на надлежний министръ, споредъ законите, които ще се издатъ за тоя предметъ.

Глава X ЗА ЗАКОНИТЕ

43. Българското Княжество се управлява точно споредъ законите, които се издаватъ и обнародватъ по начина, които е показанъ въ Конституцията.

44. Ни единъ законъ не може да се издаде, допълни, измени и отмени, докле той по напред не се обсъди и приеме отъ Народното събрание, което има право така също и да тълкува неговий истинни смисълъ.

45. Приетий отъ Народното събрание законъ се представя на Княза за утвърждение.

46. Следъ като се утвърди отъ Княза, законътъ въ пълний си текстъ треба да се обнародва. При обнародванието на закона треба да се каже, че той е приетъ отъ Народното събрание. Никой законъ няма сила и действие, докле се той не обнародва.

47. Ако би държавата да се заплашва отъ некая външна или вътрешна опасностъ, а Народното събрание не би могло да се свика, то само в такъвъ случай Княза, по представление на Министерский съветъ и подъ обща отговорностъ на министрите, може да издава наредби и да прави распореджания, които иматъ задължителна сила като законъ. Такива извънредни наредби и распореджания се представятъ за одобрение на първото, свикано следъ това Народно събрание.

48. Показаните въ по горний (47) членъ распореджания въ никой случай не могатъ да се отнасятъ до нареждане данъци и държавни бери, които всекога ставатъ съ съгласието на Народното събрание.

49. Само Народното събрание има право да решава, упазени ли съ всичките показани въ тая Конституция условия, при издаването на некой законъ.

50. Распореджания, за да се введе единъ законъ въ действие и да се взематъ потребните за това мерки, зависеть отъ изпълнителната властъ.

Глава XI ЗА ДЪРЖАВНИТЕ ИМОТИ

51. Държавните имоти принадлежат на Българското Княжество и съ тях не могат да се ползват нито Княза, нито неговите роднини.
52. Начинът, по който ще се отстъпват и залагат самите имоти, а така също и распореджанието съ приходите им, ще се определят съ законъ.
53. Държавните имоти се управляват отъ надлежний министр.

Глава XII ЗА ГРАЖДАНИТЕ НА БЪЛГАРСКОТО КНЯЖЕСТВО

Дель I Общи правила

54. Всички родени въ България, които не са приели друго поданство, също и ония, които са родени другаде отъ родители, български подданници, броят се подданници на Българското Княжество.
55. Чужденци могат да приематъ българското поданство, като утвърди това Народното събрание.
56. Всекой подданник на Княжеството може да се отрече отъ подданството, след като си изслужи по напред военната служба, и като изпълни другите си длъжности спрямо държавата, по особенъ закон, който ще се изработи.
57. Всички български подданници са равни пред закона. Разделение на съсловия въ България се не допуска.
58. Титли за благородство и за други отличия, също и ордени не могат да съществуватъ въ Българското Княжество.
59. На Княза се предоставя да отреди единъ знакъ за действително отличие во време на война и само за военни лица.
60. Съ политически правдини се ползватъ само гражданите на Българското Княжество, а съ граждански правдини спроти законите се ползватъ всички живуци въ Княжеството.
61. Никой въ Българското Княжество не може ни да купува, нито да продава човечески същества.
- Всекой робъ отъ какъвто полъ, вера и народностъ да бѣде, свободенъ става, щом стѣпи на българска територия.
62. Законите за благоустройството и полицейските закони еднакво са задължителни за всички лица, които живеятъ въ Княжеството.
63. Всички недвижими имоти, които се намерват въ Княжеството, макаръ би че принадлежали и на чужденци, се намиратъ подъ действието на българските закони.
64. Во всички други случаи положението на чуждите поданници се определява отъ особни за това закони.

Дель II За държавна и общественна служби

65. Само български подданници могат да заематъ длъжности по държавна, общественна и военна служба.

66. И чужди подданници могат да се приемат на служба, но за това всякой път се изисква разрешението на Народното събрание.

Делъ III

За правото на собствеността

67. Правата на собствеността са неприкосновенни.

68. Принудително отстъпване имотъ може да стане само заради държавна и общественна полза, и те съ справедлива и предварителна заплата. Начинътъ, по който може да става такъво отстъпване, има да се определи по особенъ законъ.

Делъ IV

За даждията и държавните бери

69. Всекой подданник на Българското Княжество, безъ изключение, длъженъ да плаща определените по закона даждия и държавни бери и да носи тегобите.

70. Княза и престолонаследникътъ се освобождаватъ отъ всекакви даждия, държавни бери и тегоби.

Делъ V

За военната служба

71. Всекой български подданник е длъженъ да служи въ военна служба, по наредений за това законъ.

72. По работи криминални военните лица се съдятъ от военни съдилища само тогава, когато се намерват на действителна служба.

Делъ VI

За личната неприкосновенностъ за неприкосновенността на жилищата и кореспонденцията

73. Никой не може да бъде наказанъ безъ присъда отъ Надлежний съд която е вече влязла въ законна сила.

74. Затвори и претърсвания по къщата могатъ да ставатъ само според правилата, които са изложени въ законите.

75. Никому не може да се наложи наказание, което не е установено отъ законите.

Мъчения, при какво да е обвинение също и конфискуване на имотъ, се запрещаватъ.

76. Ако би се появили някои събития, които би могли да нарушатъ обществената безопасностъ, то Княза може да спре въ цело Княжество или въ отделни места действието на 73 и 74 членове, но задължава се да внася такиви свои распоредания за потвърждение въ Първото Народно събрание.

77. Частни писма и частни телеграфически депеши съставятъ тайна и се броятъ неприкосновенни. Отговорността на длъжностните лица за нарушение тайната на писма и депеши ще се определи по особенъ законъ.

Делъ VII

За народното учение

78. Първоначалното учение е безплатно и задължително за всички подданици на Българското Княжество.

Делъ VIII

Свободата на печата

79. Печата е свободенъ. Никаква цензура не се допуска, също и никакъвъ залогъ не се иска отъ писателите, когато е писателятъ познатъ и живее въ Княжеството, издателятъ, печатарятъ и раздавачятъ не се преследватъ.

80. Свещеното писание богослужебните книги и съчинения отъ догматическо съдържание, определени за употребление въ православните църкви, тъй също и учебниците по законъ божий, назначени за употребление въ училищата на православните, подлежатъ на предварително одобрение отъ Св. Синодъ.

81. Престъпления по делата на печата се съдятъ по Закона въ общите съдебни установления.

Делъ IX

За свободата на събранията и за съставяне дружества

82. Жителите на Българското Княжество иматъ право да се събиратъ мирно и безъ оръжие, за да обсъждатъ всекакви въпроси, безъ да искатъ по-напредъ за това позволение. Събирания вѣнъ отъ зданията, подъ открито небо, напълно се подчиняватъ на полицейските правила.

83. Българските граждани иматъ право да съставляватъ дружества безъ всекакво предварително разрешение, стига само целта и средствата на тия дружества да не принасятъ вреда на държавний и общественъ поредъкъ, на религията и добрите нрави.

Делъ X

Право за подаване прошения

84. Всекой български поданикъ има право да подава на надлежните власти прошения, подписано отъ едно лице, или отъ много лица (колективно).

Учреждения установени по закона иматъ право да подаватъ прошения чрезъ своите представители.

Глава XIII

ЗА НАРОДНОТО ПРЕДСТАВИТЕЛСТВО

85. Представителството на Българското Княжество се заключава въ Народното събрание, което бива:

1. Обикновенно;
2. Велико.

Глава XIV ЗА ОБИКНОВЕННОТО НАРОДНО СЪБРАНИЕ

Делъ I За състава на Обикновенното Народно събрание

86. Обикновенното Народно събрание се съставя от представители, избрани направо от народа, по единъ представителъ на десетъ хиляди души отъ двата пола.

Представителите се избиратъ за три години. Избиратели са всички български граждани, които иматъ възраст по горе отъ 21 година, и се ползватъ съ граждански и политически правдини.

Избираеми за представители съ всички български граждани, които се ползватъ съ граждански и политически права и съ на възраст по горе отъ 30 години и да съкнижовни (грамотни).

За редътъ на изборите ще се изработи особенъ избирателенъ законъ.

87. Представителите представятъ не само своите избиратели, но и целий народъ. За това те не могатъ да приемат отъ своите избиратели никакви задължителни за себе инструкции (наставления).

На представителите се дава пълна свобода да обсъждатъ нуждите на България споредъ собственото си убеждение и съвестъ.

88. Щом се открие заседанието, Народното събрание подъ председателството на най-старий по години изъ помежду членовете си, пристъпа веднага къмъ избора на председателъ и подпредседателъ.

89. Народното събрание избира между своите членове толкова секретари, колкото му са потребни за работите.

90. Министрите могатъ да се намиратъ въ заседанията на събранието и да взематъ участие въ препирните. Събранието е длъжно да изслушва министрите всякой път, когато они искат дума.

91. Събранието може да поканва министрите или заедно съ нихъ да назначава особни комисари, за да даватъ на събранието обяснение по внесените проекти и предложения. Комисарите въ тия случаи иматъ, като министрите, правата, които са показани въ предидущий 90 членъ.

92. Събранието може да поканва министрите и комисарите да дойдатъ въ заседанието, за да даватъ потребните сведения и разяснения.

Министрите и комисарите са длъжни да дойдатъ въ събранието и да дадътъ лично исканите обяснения. Министрите и комисарите, подъ своя отговорност могатъ да премълчаватъ таквия работи, за които ако се разгласи не увреме, може да се превреждътъ държавните интереси.

Делъ II За свободата на мненията и за неприкосновенността на членовете отъ събранието

93. Всякой членъ на събранието има право да исказва свободно своето мнение, и да дава гласъ по свое убеждение и съвестъ. Никой не може да иска отъ него за исказанното мнение, сметка, или да подига за това срещу него гонение.

94. Правата на председателя и отговорността на членовете отъ събранието за редъ и приличие въ заседанията определяватъ се въ особенъ правилникъ за вътрешний редъ на събранието.

95. За сторените въ заседанието на събранието отъ членовете му погрешки и престъпления, които съ предвидени отъ криминалните закони, виновните въ това могатъ да бъдатъ теглени на съдъ само по решение на събранието.

96. Членовете на Народното събрание петъ ден до отварянето и през всичкото време, докле траятъ заседанията, не могатъ да бъдатъ затваряни и съдими, освен въ случаите, когато они се обвинватъ за престъпления, за които се налагатъ по криминалний законъ най-тежки наказания. Въ тия случаи за затварянето треба незабавно да се яви на Народното събрание само съ разрешението на което може да стане тегленето на съдъ.

97. Представителите не могатъ да бъдатъ затваряни за дългове петъ дена до отварянето и презъ всичкото време докле траятъ заседанията на събранието.

98. Редътъ по които става заместванъето на умрелите или излезнали членове на събранието, определява се по избирателний закон.

Дель III

За публичността на заседанията въ Народното събрание

99. Заседанията на Народното събрание ставатъ дверемъ отвореннимъ.

100. Председателътъ, министърътъ, комисарътъ, а също и членове на събранието, на брой не по-малко от трима, могатъ да предложътъ да не се пуцатъ въ заседанието външни лица.

Такъво предложение се разглежда дверемъ затвореннимъ и се решава отъ присътствующите членове по вишегласие.

101. Казаните въ членъ 100 решения на събранието председателътъ обявлява дверемъ отвореннимъ.

102. Никой съ окръжие не се пуца въ залата на заседанията, нито въ зданието, гдето е събранието. Военни стражи и въобще въоръжени сили не трябва да се турятъ ни при вратите на залата на заседанията, ни въ самото здание, ни близо до зданието, освен ако събранието по висшегласие само пожелае това.

103. Събранието има своя вътрешна полиция, която е подчинена на председателя.

104. Събранието само си определява вътрешний редъ и делопроизводството.

Глава XV

КАКВИ РАБОТИ ИМА ДА ВЪРШИ НАРОДНОТО СЪБРАНИЕ

105. Народното събрание има:

1. Да обсъжда законопроекти, споредъ членъ 44.

2. Да обсъжда предложенията за държавни займове, за уголемяване, намаляване или туряне данъци и всякакви берии, а също и за разхвърлянето и за реда на събиранъто имъ.

3. Да опрощава изостанъли даждия и всякакви недобрани берии, на които прибиранъето се вижда невъзможно.

4. Да обсъжда ежегодний бюджетъ на приходите и разходите.

5. Да преглежда сметките за разнасяне на суммите, които са назначени по бюджета.

6. Да преглежда сметките на Върховната сметна палата, която е длъжна да му представя подробни изложения за изпълнението на бюджета.
7. Да подига питання за отговорността на министрите.
106. Събранието има право да приема всякакви прошения и жалби и да ги предава на надлежните министри. Нему се предоставя право да назначава испитателни коммисии по управлението. Министрите, като ги запита събранието, длъжни са да дават обяснения.
107. Членовете на събранието имат право да правят на правителството запитвания, а надлежните министри са длъжни да отговарят на тия запитвания.

Глава XVI ЗА РЕДА, ПО КОЙТО СЕ ВНАСЯТЪ И РАЗГЛЕЖДАТЪ ПРОЕКТИТЕ И ПРЕДЛОЖЕНИЯТА

108. Законодателната инициатива принадлежи на Княза, и на Народното събрание.
109. Законопроектите и предложенията на правителството се внасятъ въ Народното събрание отъ надлежните министри по Княжеска заповедъ. Всякой представитель също може да внесе в Народното събрание законопроект или предложение, ако те са подписани отъ една четвъртина отъ пристъпующите представители.
110. Всякой законопроектъ или предложение, които са внесени въ събранието, могатъ да се вземътъ назадъ ако не е станало още свършено гласоподаване.
111. Народното събрание може да прави въ внесените проекти изменения, допълнения и поправки.
112. Ако правителството не склони на измененията, допълненията и поправките, направени върху законопроекта му, оно може или да си го вземе назадъ или да го внесе повторно, както е билъ испърво, съ обяснения и забележки, или пък да го внесе с ония изменения и допълнения, които найде за сгодни.
113. Ни единъ законопроектъ, еднъжъ отхвърленъ на цяло отъ събранието, не може да бъде внесенъ безъ изменение въ събранието презъ същата сессия. Такъвъ проектъ може да бъде внесенъ въ друга сессия.
114. Гласоподаванетоъ върху влезналий за разглеждане въ събранието проектъ или предложение допуца се само въ такъвъ случай, ако се намиратъ въ заседанието повече отъ полловината отъ всите членове.
115. Членовете на събранието трябва да гласоподаватъ лично, явно и устно. Гласоподаванетоъ може да бъде и тайно, ако това поискатъ не по малко отъ 10 члена.
116. Събранието решава по вишегласие.
117. Ако гласовете се разделятъ на равно, проекта или предложението се брои отхвърлено.
118. За всякоя наредба, станала въ събранието и представена на Княза, решението княжеско трябва да се даде, докле трае същата сессия.

Глава XVII ЗА БЮДЖЕТА

119. Бюджета се представя на Народното събрание за разглеждане ежегодно.

120. Бюджета откакъ се приеме отъ Народното събрание, представя се на Княза за утвърждение.

121. Народното събрание разглежда проекта на бюджета, статия по статия, и ако измени или отмахне някоя отъ тяхъ излага причините, които го каратъ да направи това.

122. Кога се случи да не може да се свика събранието, а трябва да станатъ разноски, които не може оставятъ за после, има сила и действие бюджетътъ на последната година подъ отговорностъ на министрите, докле да се одобрятъ нхните разпореждания отъ Народното събрание въ първата сесия, която има да стане.

Глава XVIII ЗА ДЪРЖАВНИТЕ ЗАЙМОВЕ

123. Ни единъ заемъ не може да се направи безъ съгласието на Народното събрание.

124. Ако не въ периода на заседанията на събранието да се види, че е нужно да се направи за държавата заемъ за покриванье на извънредни разноски, които не могатъ да се оставятъ за после, то се свиква незабавно Народното събрание извънредно.

125. Ако би за свикването на Народното събрание да се посрещнатъ важни спънки, то Княза по представление заемъ до единъ милионъ лева, съ условие че той ще се одобри отъ най-близкото Народно събрание.

126. За статей, за който не е билъ отреденъ кредитъ, Княза може по редътъ и въ показаните въ предъидущий 125 чл. случаи, да разреши разноски отъ парите на хазната, но тия всички разноски не бива да надминуватъ 300 хил. лв.

Глава XIX ЗА СВИКВАНЬЕТО НА НАРОДНОТО СЪБРАНИЕ

127. Княза свиква Народното събрание редовно всяка година. Сесията трае отъ 15 окт. до 15 декемврий. Но по някои важни работи събранието може да се свиква извънредно.

128. Мястото, и както е речено въ членъ 127, времето на събранието се показватъ въ разпорежданьето на Княза за свикването на събранието.

129. Редовните заседания на събранието може да се продължатъ по взаимно съгласие на Княза и на Народното събрание.

130. Княза отваря и затваря събранието или самъ, или поръча това на друго лице, което се особно за това опълномощява.

131. Предъ отваряньето на събранието, всите му членове у едно време, споредъ обрядите на верата си, даватъ тая клетва:

"Кълнъ се во име единого Бога да пазя и да браня Конституцията и при извършването на длъжностите си въ това събрание да имамъ едничко предъ очи общото благо на народа и на Княза, колкото ми стига разумътъ и съвестьта Богъ да ми е на помощъ. Аминъ."

132. Духовните лица клетва не даватъ, но се обричатъ тържествено да вършатъ всичко по съвестъ като иматъ предъ очи само общото благо на Държавата и на Княза.

133. При отварянето на събранието, въ княжеското слово се описва положението на държавата и се показват проектите и предложенията, които има да бъдат внесени въ събранието на разглеждане.

134. На княжеското слово събранието представя Князу адресъ за отговоръ.

135. Следъ като свика събранието, Княза може да забави срока на неговите заседания, но не повече отъ два месеца. Ново отлагане презъ същата сесия може да стане само по съгласие на самото събрание.

136. Княза може да разпуска събранието и да назначи нови избори на народни представители.

137. Нови избирания треба да ставатъ не по-късно отъ два, а новото събрание треба да бъде отворено не по-късно отъ четири месеца следъ разпусането на прежното Народно събрание.

138. Членовете на Народното събрание, не могатъ да се събиратъ на сесия безъ да бъдатъ свикани отъ Княза: също те не могатъ да се събиратъ на заседания след като се отложи, затвори или разпусти събранието.

139. Членовете на Народното събрание, които живеятъ не въ същото място, гдето заседава събранието, получаватъ както наднични пари, така и всички пътни разноски за отиване и връщане.

Колко ще бъдатъ разноските, това ще се определи по особенъ законъ.

Глава XX ЗА ВЕЛИКОТО НАРОДНО СЪБРАНИЕ

Дель I Какво има да върши Великото Народно събрание

140. Великото Народно събрание се свиква отъ Княза, или отъ Регенството, или отъ Министерский съветъ.

141. Княза свиква Великото Народно събрание:

1. За да обсъжда въпроси за отстъпване или разменяване на некая часть отъ територията на Княжеството.

Тия въпроси се решаватъ по вишегласие отъ членовете, които са въ събранието.

2. За да измени или прегледа Конституцията решението на тия предмети изисква вишегласието на две третини отъ членовете, които съ въ събранието.

142. Великото Народно събрание може да бъде свикано отъ Регенството, само за да обсъди въпроси за отстъпване или разменяване на некая часть отъ територията на Княжеството. Тия въпроси се решаватъ по вишегласие отъ членовете които съ въ събранието.

143. Министерский съветъ свиква Великото Народно събрание:

1. За избиране новъ Князь въ случай ако би царовавший Князь да се помине, безъ да остави подире си наследникъ. Избирането става по вишегласие на 2/3 отъ членовете, които съ въ събранието.

2. За избиране регенти, кога престоло-наследникътъ е непълновръстенъ. Избирането става по вишегласие на членовете, които съ въ събранието.

Дель II

За състава на Великото Народно събрание

144. Великото Народно събрание се съставя от представители, избрани направо от народа. Числото на тия представители е равно съ двойното число членове на Обикновенното Народно събрание като се вземат по двама представители от всеки десетъ хиляди жители от двата пола. За реда на изборите ще се издаде особенъ избирателенъ законъ.

145. Председателъ, подпредседатели и потребното число секретари се избиратъ отъ самото събрание изъ помежду членовете му. А преди избираньето имъ председателствува най-старий по годините изъ помежду членовете на събранието.

146. Великото Народно събрание има да разглежда само ония работи (чл. 141 - 143), заради които поради Конституцията то е било свикано и разпуска се, щомъ се свърши решението имъ.

147. Къмъ Великото Народно събрание се отнасятъ и членове 87, 90, 92, 93 - 104, 114, 115, 131 и 132, отъ тая Конституция.

Глава XXI

ЗА ВЪРХОВНИТЕ ПРАВИТЕЛСТВЕНИ УРЕДБИ, ЗА МИНИСТЕРСКИЙ СЪВЕТЪ И МИНИСТЕРСТВОТА

148. Върховните правителствени уредби са:

а). Министерский съветъ.

б). Министерствата.

149. Исполнителната властъ подъ върховний надзоръ и ръководство на Княза (член 12) принадлежи на министрите и на технии съветъ.

150. Министерский съветъ състои отъ всичките министри. Единъ отъ тяхъ по изборъ отъ Княза, назначава се за председателъ на съветъ.

151. Освенъ общите длъжности въ обикновенно време, на Министерский съветъ въ някои долуспоменати случаи се присвояватъ тия права и длъжности:

1) Кога се случи да се помине Княза безъ наследникъ, Министерский съветъ поемва управлението на Княжеството и вътре въ единъ месецъ свиква Великото Народно събрание за избиранье новъ Князь.

2) Министерский съветъ поемва управлението на Княжеството и тогава, когато Княза при смъртъта си не отреди регенство. Великото Народно събрание трябва да бъде свикано въ единъ месецъ (т. 1).

3) Ако подиръ смъртъта на Княза овдовелата Княгиня остане неспраздна, то, докле тя роди, управлението на Княжеството принадлежи на Министерский съветъ.

4) Ако би да се помине некой отъ регентите, то Министерский съветъ свиква Великото Народно събрание, за да избере новъ регентъ наместо починалий, по определенъ редъ въ точка 2.

5) Министерский съветъ въ ония случаи, що се споменуватъ въ точки 1 - 4 отъ тоя членъ, като поемва управлението на Княжеството, обявява за това съ прокламация на народа.

6) Докле Министерский съветъ управлява Княжеството, оне не може даменява министрите.

7) Членовете отъ Министерский съветъ, когато временно управляватъ Княжеството, добиватъ само техната си заплата.

152. Министрите се назначават и уволняват от Княза.
153. Министрите са отговорни пред Княза и Народното събрание съвкупно за всичките общи мерки, които те вземат, и лично всекой един за всичко, което е той извършил по управлението на поверенната нему част.
154. Всекой официален акт, какъвто и да е, като се подпише от Княза, трябва да бъде подписан такожде, или от всичките министри, или само от надлежният министър.
155. Народното събрание може да предава министрите на съд: за измена на Отечеството, за нарушение Конституцията, за предателство или некаква вреда причинена на Княжеството за лична полза.
156. Предложенията за предаване министър на съд трябва да стават писмено и да съдържат едно по едно всичките обвинения, и да са подписани най-малко от една четвъртина от членовете на Народното събрание.
157. За да се предаде министър на съд изискват се гласовете на две третини от присъстващите членове.
158. Министрите се съдят от особен Държавен съд, на който съставът ще бъде определен от особен закон.
159. Княза не може да опрости ни един обвинен министър без съгласието на Народното събрание.
160. Исполняването на законите се поръчва на Върховни Управителни уредби, които се наричат министерства.
161. Министерства има шест:
- 1) Министерство на външните работи и исповеданията.
 - 2) Министерство на вътрешните работи.
 - 3) Министерство на народното просвещение.
 - 4) Министерство на финансите.
 - 5) Министерство на правосъдието.
 - 6) Военно министерство.
162. На чело на всеко едно министерство намира се министър.
163. Княза има право да назначава лица на всичките правителствени длъжности.
164. Всеко едно длъжностно лице дава клетва, че ще е верно на Княза и на Конституцията.
165. Всеко длъжностно лице отговаря за своите действия по службата си.
166. Длъжностните лица, които са назначени на служба от правителството, имат право да добиват пенсия, основата и количеството на която ще бъде определено по особен закон.

Глава XXII

ЗА НАЧИНА, ПО КОЙТО МОЖЕ ДА СЕ ИЗМЕНЯВА И ПРЕГЛЕЖДА КОНСТИТУЦИЯТА

167. Предложения за изменение или преразглеждане на Конституцията стават по същия начин, който е нареден и за издаване законите (ср. чл. 108, 109).
168. Речените в горния 167 член предложения се считат приети, ако за тях подадът глас повече от две третини от всичките членове на Народното събрание.

169. За разглеждане речените въ членъ 167 предложения свиква се Велико Народно събрание, което по вишегласие на двете третини от всичките членове на събранието решава въпроси които се отнасят до изменението и преглежданъето на Конституцията.

ЗАКОН ЗА ИЗМЕНЕНИЯТА НА КОНСТИТУЦИЯТА

I. На основание чл. чл. :

чл. 146 (гл. XX - За Великото Народно събрание, дель II);

чл. 167 и 168 (гл. XXII - За начина, по който може да се изменява и преглежда Конституцията) от Конституцията,

глава XIII за Народното представителство и глава XIV за Обикновеното Народно събрание - дель I (гл. XI - За държаваните имоти) и членове:

чл. 6 и 15 (гл. II - Каква е Княжеската власть и какви съ нейните предели);

чл. 44 и 49 (гл. X - За законите);

чл. 51 (гл. XI - За Държавните имоти);

чл. 54 и 57 (гл. XII - За гражданите на Българското Княжество, дель I);

чл. 81 (гл. XII - дель VIII);

чл. 85 (гл. XIII - За Народното представителство);

чл. 86, 88, 89 и 91 (гл. XIV - За Обикновенното Народно събрание, дель I);

чл. 102 (гл. XIV - дель III);

чл. 106 (гл. XV - Какви работи има да върши Великото Народно събрание);

чл. 118 (гл. XVI - За реда, по който се вносятъ и разглеждатъ проектите и предложенията);

чл. 123 (гл. XVIII - За държавните займове);

чл. 144 (гл. XX, дель II - За състава на Великото Народно събрание);

чл. 151, 161 /& 3/, 164 (гл. XXI - За върховните правителствени уредби, за Министерский съветъ и министерствата);

чл. 169 (гл. XXII - За начина, по който може да се изменява и преглежда Конституцията);

Подлежътъ на изменение:

II. Изменението на тия глави и членове на Конституцията да станатъ по следующия начинъ:

06. Българский Князь и членовете на домочадието му носят титлата Височество.

15. Ал. II амнистия се дава, чрезъ законъ.

27. Регентството състои отъ троица регенти отъ които е по право най-стария пълнолетенъ българскоподанный мъжки сродникъ отъ Княжеското домочадие или въ отсъствие на такъвъ майката на малолетния Князь и двама регенти избрани отъ Великото Народно събрание.

29. Членовете на регентството могатъ да бъдатъ членовете на Княжеското домочадие, министри, председателите и членовете на Върховното съдилище или пакълица, които са занимавали безукорно тия длъжности.

36. Народното събрание определя едно количество за обдържанието на престола-наследника отъ какъ той достигне пълнолетието си. Също така събранието определя едно количество за обдържанъето на овдовелата княгиня.

44. Ни единъ законъ не може да се издаде, допълни и отмени докле той по-напредъ не се обсъди и приеме отъ Народното събрание и втората камара и утвърди отъ Княза. Народното събрание дава автентично тълкувание на законите, но само по законодателенъ редъ.
49. Въпросите: дали съ упазени условията за гласуването, утвърдяването и обнародването на единъ законъ, при издаването му, се решава отъ съдилищата.
51. Държавните имоти принадлежътъ на Българското Княжество. Приходите отъ тия имоти ще се внасятъ въ бюджета на държавата.
54. Начинътъ, по който се добива и изгубва българското поданство се определя отъ Гражданския законъ.
57. Всичките български поданници са равни предъ закона; разделение на съсловие и титли за благородство въ България не се допусчатъ.
- чл. 58, 59 (гл. XII, отделъ I - Общи правила) се отменява.
81. Престъпленията извършени чрезъ печата се съдятъ въ обикновените съдилища; наказанията за тия престъпления се определятъ въ единъ особенъ законъ.

Глава XIII

85. Народното представителство въ Българското Княжество бива Обикновенно и Велико:
- I. Обикновенното представителство състои отъ Народно събрание и втора Камара.
- II. Великото Народно събрание се съставява отъ Съединението на Народното събрание и втората камара.

Глава XIV

ЗА НАРОДНОТО СЪБРАНИЕ И ВТОРАТА КАМАРА

86. - 1. Народното събрание се съставя отъ представители избрани по прями избори отъ избирателите направо и по единъ представителъ на 20 000 жители отъ двата пола.
- Представителите на Народното събрание се избират за четири години. Избиратели са всички български подданници, които са на възраст повече отъ 21 година, притежаватъ недвижимо имущество и се ползватъ съграждански и политически правдини.
- Избираемъ е секи избирателъ, който има 30 год. възраст, и е книжовенъ(грамотенъ).
- За редътъ на изборите ще се изработи особенъ избирателенъ законъ.
1. Втората камара има административни и законодателни атрибути.
3. Административните атрибути принадлежътъ на една постоянна комисия състояща отъ 6 члена назначени отъ Княза.
4. Административните атрибути на постоянната комисия ще се определятъ отъ единъ особенъ законъ.
5. Законодателните атрибути на втората камара принадлежътъ на пълния съставъ на тая камара. Тя се свиква на сесия съ особенъ Княжески указъ въ същото време и срокъ съ Народното събрание. Заседанията на втората камара, когато заседава въ пълненъ съставъ, биватъ публични.
6. Пълниятъ съставъ на втората камара състои:

- а) отъ шестътехъ члена на постоянната комисия;
- б) отъ по двама представители отъ секи окръгъ избрани отъ целия съставъ на окръжния съветъ заедно съ общинските кметове на окръга. Правилата на тия избори ще се определятъ съ особенъ законъ;
- в) отъ двама духовни представители които архиереите на Княжеството избиратъ изпомежду си, по начинътъ по които се избиратъ членовете на Светия Синодъ и единъ мюфтия избрана отъ и измежду мюфтиите на Княжеството.

7. Избираеми за втората камара, треба да бъдатъ лица:

- а) които са записани въ избирателните списъци и иматъ най-малко 35 год. възраст и се ползватъ съ единъ годишенъ приходъ отъ недвижими имущества не по-малкъ отъ 2000 лева или пакъ иматъ университетско (висше) образование;
- б) които са били народни представители въ Обикновенното Народно събрание въ два последующи законодателни периода. Лицето, което е избрано и въ Народното събрание и въ втората камара, треба да избере единия или другия отъ двата мандата.

8. Избраниете членове на втората камара не получаваатъ постоянно заплата, а само едно дневно възнаграждение, както представителите на Народното събрание.

9. Пълния съставъ на втората камара ще разисква и разгледва всичките закони разисквани и приети отъ Народното събрание, освенъ бюджетътъ, които се гласува само отъ Народното събрание.

10. Пълния съставъ на втората камара нема законодателна инициатива; той не може да разисква освенъ гласуваните вече отъ Народното събрание закони, които му се препращатъ отъ председателя на Народното събрание. Пълния съставъ на втората камара може да въвежда изменения въ законите, които се подложатъ на разглеждане на тая камара.

11. Въ случай че втората камара направи изменение въ препратените ней отъ Народното събрание гласувани законопроекти, тогава те се връщатъ за повторително разглеждане въ Народното събрание и не се предлагатъ на Княжеско утвърждение до дето и Народното събрание и втората камара не ги гласуватъ въ единъ и същия видъ.

88. Народното събрание и втората камара подъ председателството на най-стария по години и следъ проверката на изборите в началото на всекоя редовна сессия избиратъ измежду членовете си и всеко събрание отделно за себе, по единъ председателъ и по двама подпредседатели.

89. Народното събрание и втората камара избиратъ измежду своите членове толкова секретари, колкото им са потребни за работите.

90 и 91 оставатъ същите.

92. Събранието и втората камара могатъ да поканватъ министрите и комисарите да дойдатъ въ заседанието, за да дадътъ потребните сведения и разяснения министрите и комисарите са длъжни да дойдатъ въ събранието или втората камара и да дадътъ лично исканите обяснения министрите и комисарите подъ своя отговорностъ, могатъ да премълчаватъ таквизи работи, за които ако се разгласи не увреме, може да се повредятъ държавните интереси.

102. Никой, освенъ Княза и адютантите, които го придружаватъ не може да влиза съ оръжие в залата на заседанията, нито въ заседанието дето е събранието.

106. Събранието има право да приема всекакви прошения и жалби и да ги предава на надлежните министри. Министрите, кога бъдат запитвани отъ събранието, длъжни са даватъ обяснения.

118. Когато единъ законопроектъ се приеме отъ Народното събрание и отъ втората камара и се представи Князу за утвърждение, Княжеското решения трябва да се даде най-късно до единъ месецъ подиръ затварянieto на сесията, въ която е билъ гласуванъ представения на утвърждение законъ.

123. Ни единъ заемъ не може да стане освенъ чрезъ единъ законъ, гласуванъ и утвърденъ по обикновения редъ.

Глава XX ЗА ВЕЛИКОТО НАРОДНО СЪБРАНИЕ

Дель II

144. Великото Народно събрание въ случаите предвидени въ настоящата Конституция се съставя отъ Съединеното Народно събрание съ втората камара.

151. /& 3. Въ случай че при смъртта на Княза нема наследникъ и овдовялата Княгиня е не праздна, то докато тя роди управлението на Княжеството принадлежи на Министерския съветъ.

160. Исполнението на законите, подъ върховния надзоръ на Княза, принадлежи на управителните учреждения, които се наричатъ министерства.

161. Числото на министерствата се определя съ особенъ законъ.

164. Всеки граждански чиновникъ дава клетва за вярность на Княза и на Конституцията.

Глава XXII

169. Когато Народното събрание и отделно втората камара се произнесатъ за прегледванието Конституцията, тия събрания, подиръ гласуванието проекта за измененията, се разпуцатъ и се свикватъ избирателите за нови избори както за Народно събрание, тъй и за втората камара. Тия две събрания, така подновени, съставятъ Великото Народно събрание, което по вишегласие на 2/3 отъ всичките членове решава въпросите, които се отнасятъ до изменението на Конституцията.